

Pot 23000 korakov

Etnološko - naravoslovna
pot okoli Svetine

Krenimo po Poti 23000 korakov

Etnološko-naravoslovna krožna pot okoli Svetine nas vodi po gozdnih poteh, cestah in travnikih. Na poti se seznanjamo z zgodovino Svetine in njenih zaselkov ter z etnološkimi posebnostmi, preko katerih lahko začutimo utrip življenja v preteklosti in danes. Občudujemo pester rastlinski svet s preko 40 različnimi vrstami dreves in grmičevja; najdemo tudi nekaj zavarovanih rastlinskih vrst: tisa, navadna bodika, netresk, širokolistna lobodika. Ta lahka sprehajalna pot ima pohodniško-rekreativni in poučni značaj. V štirih urah zložne hoje predstavi enajst vsebinskih točk, ki so označene s tablami, podrobneje pa opisane v zgibanki. Znak poti je "stopinja", zasnova in označitev je plod dela Študijskega krožka v okviru TD Štore.

i1 Vas Svetina

Starosvetna hribovska vasica Svetina leži na nadmorski višini 683 m, med Romanco na desni in Velikim vrhom na levi strani. Vas je etnografsko zanimiva in spomeniško zavarovana, saj je ohranila podobo še iz časa po požaru l. 1714.

Stare domačije (Šepetavc, Lešek) dajejo vasi nadih preteklosti. Celjski urbar iz leta 1480 prvič omenja kraj Pri vseh svetnikih, sicer pa domačini kraj imenujejo Svetje. Šolstvo se je začelo razvijati leta 1875; leta 1897 pa se je ustanovila, še danes dejavna, svetinska godba na pihala. Danes se vasica vse bolj turistično razvija, več let zapored je pridobila laskavi naziv NAJLEPŠE SLOVENSKE VASI. Oko nam kmalu pritegne mogočna cerkev z osmerokotnim gotskim zvonikom, krita s skrilastimi strešniki. Najverjetneje jo je dal v 15. stoletju postaviti Andrej Hohenwarter, cesarski oskrbnik Celjskega gradu. Cerkev ima pomembno mesto v zgodovini sakralne arhitekture na Slovenskem, tako zaradi svoje lepote kot zaradi zgodovinske in umetniške vrednosti. že v srednjem veku je bila ta cerkev božjepotna in romarska. Notranjščina je v baročnem stilu, največje dragocenosti predstavljajo: oltar (1775), orgle in Marijin tron (ok. 1700). V neposredni bližini stoji cerkev Sv. Križa, ki je po izročilu celo starejša.

i1 Grob Alme M. Karlin

Alma Maksimilijana Karlin, svetovna popotnica, poliglotka, pisateljica, pesnica in zbirateljica (* 12. oktober 1889, Celje - † 14. januar 1950, Pečovnik pri Celju, pokopana na Svetini). V letih 1919 - 1928 je prepotovala skoraj ves svet; bila je v Južni, Srednji in Severni Ameriki, na Daljnem Vzhodu, Tihomorskih otokih, v Avstraliji in

Aziji. S svojih potovanj je prinesla raznovrstne etnološko zanimive predmete. Del njene zbirke je na ogled v Pokrajinskem muzeju v Celju. že med potovanjem je v več časopisih in revijah objavljala številne reportaže, novele in podlistke. Napisala je 22 romanov, potopisov in zgodb, ki so bili natisnjeni v več izdajah in različnih prevodih. S svojim delom *Laterna smrti* je bila predlagana za Nobelovo nagrado za književnost.

i2 Kozolec toplar

Kozolci so slovenska posebnost; nikjer drugod v alpskem svetu niso tako na gosto posejani in tipološko razvejani kot pri nas. Zaradi zraščeniosti z okoljem so simbol slovenskega podeželja in enkratni spomenik ljudskega stavbarstva. Najznamenitejši je vezani kozolec (toplar, cviblar, cviboh, triba, stog) iz dveh vzporedno postavljenih stebrov, povezanih z latami in s skupno streho. Ta tip kozolca je bil večnamenski; poleg sušenja pridelka se je prostor pod streho uporabljal za razna opravila ter za spravlanje vozov in kmečkega orodja. Toplarji od vseh vrst kozolcev najboljše orišejo družbeno razslojenost kmečkega prebivalstva.

i3 Vrbovškova domačija

Zgrajena je bila v zgodnjih 60. letih po izročilu starih kmečkih lesarskih mojstrov. Hiša je ročno delo in praktično v celoti izdelana iz lesa (jelka, smreka), zidan je le obod kleti. Prvotno je bila krita s skodlami, to, včasih tipično strešno kritino, pa je danes zamenjala opeka. Tudi notranjost hiše je posodobljena. Hiša je grajena v stilu Osrednjeslovenske hiše, ki je od vseh tipov hiš najbolj "slovenska", z najmanj zunanjimi vplivi. Tloris tovrstne hiše je jasen in preprost. Osrednji prostor je "hiša" dnevni prostor, kjer družina je, bere in se pogovarja. V notranjem kotu obveži je krušna peč s klopjo, njej nasproti stoji miza s klopjo in stoli, nad njo je "bohkov kot". Hiši je priključena še majhna soba, imenovana "štiblc", ki služi za spalnico.

i4 Tisa, Taxus baccata

Tisa uspeva predvsem v bukovih gozdovih in na skalnatih pobočjih. Doseže lahko veliko starost, ki pa jo je težko ocenjevati po debelini stebela, saj je pogosto zraščeni več dreves skupaj. V Sloveniji je najstarejša

Solčavska tisa (okoli 500 let). Celotna rastlina je, z izjemo rdečega plodu okrog semena, zelo strupena. Tako človek kot živali lahko podležejo zastrupitvi, zanimivo pa je, da so zajci, morski prašički in mačke na strup odporni. Lubje vsebuje snov taxol, ki pomaga pri zdravljenju rakavih obolenj. Zaradi redkosti je tisa od leta 1976 uvrščena na seznam zavarovanih rastlinskih vrst in jo je prepovedano uničevati ter prenašati z naravnih rastišč.

i5 Glažuta

Steklarstvo se je na Slovenskem pojavilo v 18. stoletju, ko so začele nastajati majhne steklarske delavnice, imenovane glažute. V Kočnem selu na Mrzli planini pod Svetino je glažuto leta 1753 postavil grof Gaisruck, lastnik novoceljske gosposčine. Stala je sredi bukovih gozdov, ki jih ni mogel drugače izkoriščati. V njej so bili zaposleni največ nemški steklarji. V času dvajsetletnega obratovanja so nastali veliki goloseki, ki so jih delavci poimenovali Lichtenthal - Svetli dol, saj se je svet odprl, ko ni bilo več gozdov. Zadnji pisni dokument o obratovanju je iz leta 1773, nakar so glažuto zaradi pomanjkanja lesa opustili. O steklarni danes ni več sledu, nanjo spominja le ime zaselka Glažuta, ki je nastal na mestu izsekanega gozda. Posamezni izdelki iz nje se še vedno najdejo pri kakšnem kmetu, nekaj pa jih hrani Pokrajinski muzej v Celju.

i6 Glažutarska kapela Sv. Florijana v Svetlem Dolu

Kapelo je dal leta 1753 postaviti grof Anton Gaisruck za svoje delavce iz bližnje glažute. Na kapeli vzdana plošča v latinskem jeziku opisuje nastanek kapele in glažute. Notranjost je sicer preprosta, vendar nas prevzamejo čudovite freske. Leta 1754 jih je naslikal Anton Lerchinger, eden najpomembnejših spodnještajerskih baročnih umetnikov v izdelovanju fresk. V 90. letih obnovljene freske prikazujejo zgodbo o mučeniški smrti rimskega častnika Florijana. Sveti Florijan je bil kot svetnik priprošnjik zoper ogenj v tistem času zelo priljubljen. Kapela je v zasebni lasti; ključ hrani družina Zajc.

i7 Oglarstvo pri Jelencu in oglarska bajta

Oglarstvo se je razvilo v obdobju fužinarstva v 18. stoletju in se pri nas marsikje ohranilo še v prvih desetletjih po 2. svetovni vojni, danes pa večinoma predstavlja etnografsko posebnost. Začetek oglarstva pri Jelencu sega v leto 1950. Oglje so prevažali v posebnih lesenih zabojih z vprežno živino do Štor, kjer so tovor naložili na železniške vagonne. Družinska tradicija oglarjenja se je v manjšem obsegu ohranila vse do danes, ko kope zagorijo enkrat v letu. Oglarska bajta je muzej v malem. V njej je prikazan način življenja in dela oglarjev ter rekonstrukcija oglarske kope, razstavljeni pa je tudi orodje, ki se je pri oglarstvu nekdanje uporabljalo.

i8 Navadna bodika (božje drevce, božji les), Ilex aquifolium

V rodu bodik je več kot 400 različnih vrst; navadna bodika je v evropskem zmernem pasu edina samonikla vrsta. Uvrščamo jo med drevesne vrste (lahko doseže višino do 12 metrov), čeprav jo v naravnem okolju največkrat najdemo v obliki grma oz. skupine grmičkov. Navadna bodika ima več simbolnih pomenov, ki izhajajo iz njene značilnosti, da je zimzelena. Kot simbol življenja so jo sadili ob cerkvah, grobovih in spomenikih, ob božiču pa je značilno krašenje hiš z njenimi vejicami.

Največjo navadno bodiko v Sloveniji najdemo v Šentjanžu nad Štorami. Zaradi redkosti je navadna bodika od leta 1922 uvrščena na seznam zavarovanih rastlinskih vrst in jo je prepovedano uničevati ter prenašati z naravnih rastišč.

i9 Lovski dom (Vrunčev dom)

Dom so v 60. letih zgradili člani Zveze borcev NOB ter delavci železarne Štore in ga poimenovali po narodnem heroju Franju Vrunču. Pred leti ga je odkupila Lovska družina Bojansko Štore in ga obnovila. Sedaj je priljubljena točka izletnikov in pohodnikov, saj nam ponuja prekrasen pogled na Celje, Savinjsko hribovje in Pohorje.

i2 Almin dom na Svetini

Na hribu nad vasjo so po 2. svetovni vojni štorski železarji postavili planinski dom, leta 2000 pa je sedanji lastnik na mestu dotrajanega planinskega doma postavil nov, sodobno opremljen Almin dom. V okolici je precej možnosti za lahkotne sprehode, v domu pa je na ogled spominska soba Alme M. Karlin. V restavraciji in pivnici vas bodo s slovensko kuhinjo na sodoben način razvajali mojstri kulinarike in poznavalci vin ter drugih pijač. Almin dom nudi tudi prenočitvene kapacitete.

Pot je namenjena pohodnikom (hodite na lastno odgovornost), vožnja s kolesi po poti ni dovoljena. Pse vodimo na vrvici. želimo, da bi bilo vaše doživetje poti bogato, obenem pa ne pozabite, da ste gostje pokrajine, ki naj tudi po vašem obisku ostane nespremenjena.

Zgibanka je na voljo na informacijskih točkah ob poti. Za večje skupine je možno organizirano vodenje. Informacije: Turistično društvo Štore, Udarniška 10, 3220 Štore,
tel.: +386 70 552 001 (Mojca);
turisti@vstora.si | www.vstora.si

Izdajo in založbo so omogočili:
Hudournik d.o.o.
Juvec d.o.o.
Janez Šepetavc
Občina Štore
MAKdesign
KAMI design

Izdajatelj: Turistično društvo Štore, 2005
Idejna zasnova: Študijski krožek Štore
Fotografije in tisk: MAKdesign

